

REGIONAL HÅLLBARHETSKONFERENS FÖR STOCKHOLMSREGIONENS LANDSBYGDER 2022.

19 oktober

Norrtälje Folkets Hus

Wifi: FH-guest
Lösenord: framtiden

Program

Wifi: FH-guest
Lösenord: framtiden

- 10.00 **Välkomna!**
*Moderator Josefin Näsström, Landshövding Sven-Erik Österberg,
Per Lodenius 1 vice KSO Norrtälje*
- 10.15 **Hur ska vi äta nu? Trender och fakta inom hållbar livsmedelsförsörjning**
Johanna Björklund Örebro universitet
- 11.00 **PAUS 15 min**
- 11.15 **Goda exempel och inspiration - Projekt Stadsbruk Pascale Letter - Norrtälje kommuns arbete med lokal upphandling Anna Pedersen – Sörmlandsäpplen Charlotte Sommarin**
- 12.00 **Reflektioner efter förmiddagen. Bikupa tre och tre. Svar i menti.com**
- 12.15 **LUNCH 45 MIN**

Wifi: FH-guest
Lösenord: framtiden

- 13.00 **Välkomna tillbaka!** *Gustav Hemming, Tillväxt, samhällsplanerings- och skärgårdsregionråd*
- 13.15 **Kärleken till maten** *Tareq Taylor*
- 14.00 **Paus och fika**
- 14.20 **Inspiration SOT-punkt Kallbygden** *Lars-Åke Landström*
- 14.40 **Inspiration Bygdebolag och nya bostäder på landsbygden.**
Gunnar Casserstedt Kiladalens utveckling.
- 15.10 **Reflektioner efter eftermiddagen.** Bikupa tre och tre. Svar i menti.com
- 15.25 **Tack för idag!**

**Landshövding Sven-Erik Österberg,
Länsstyrelsen**

**Per Lodenius
1 vice ordf kommunstyrelsen
Norrtälje**

Vad ska vi äta nu?

Trender och fakta om hållbar livsmedelsförsörjning

Johanna Björklund

Docent i miljövetenskap

Institutionen för naturvetenskap och teknik

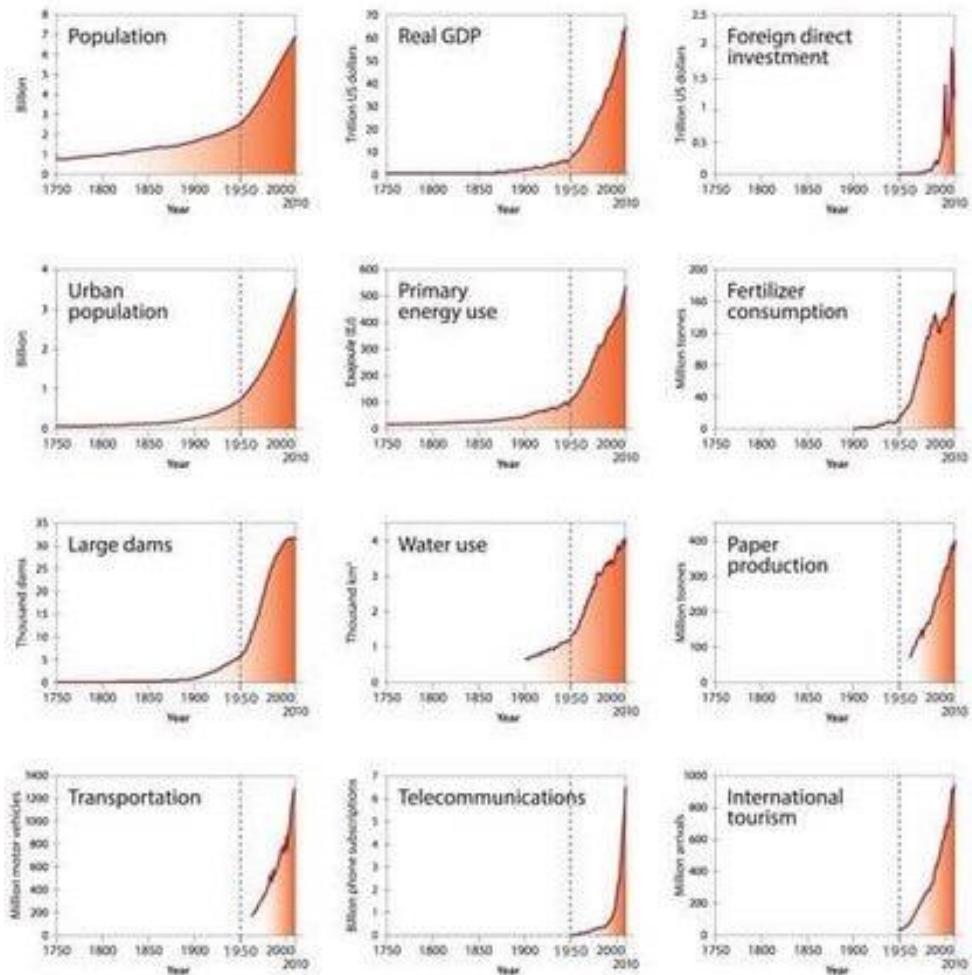
johanna.bjorklund@oru.se

Välkommen? till...

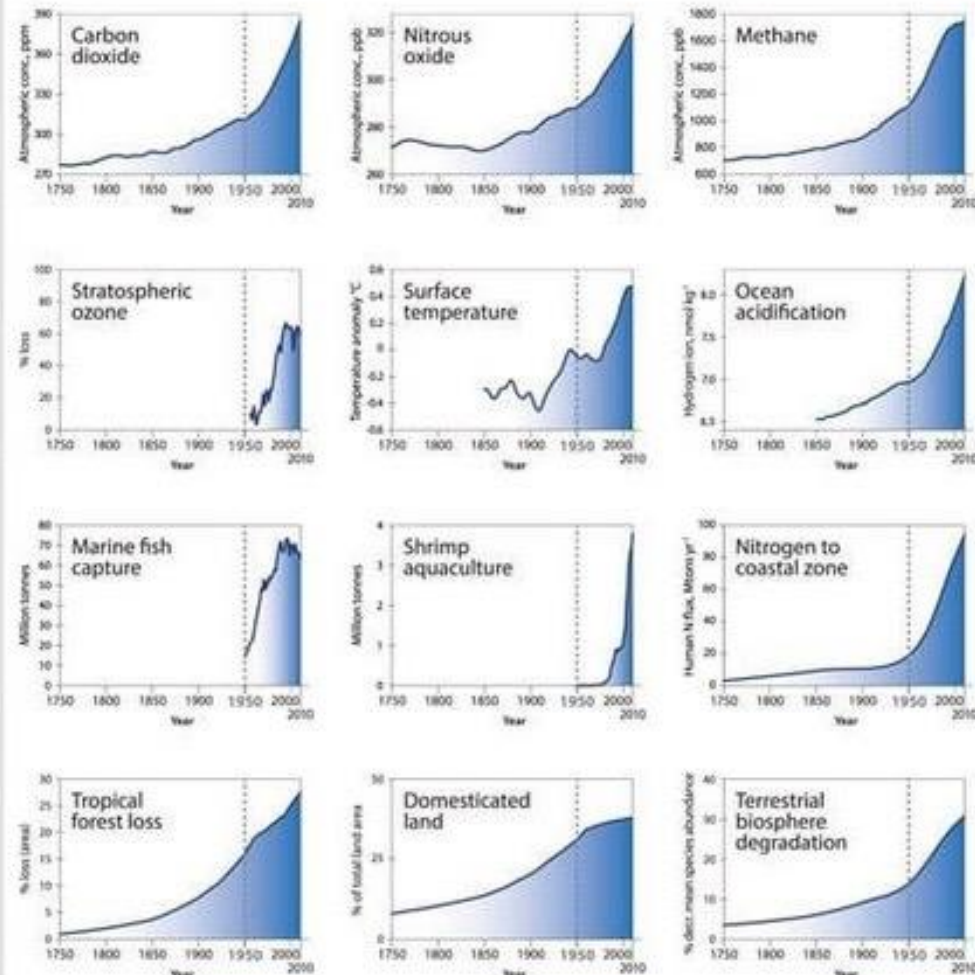

Den stora accelerationen

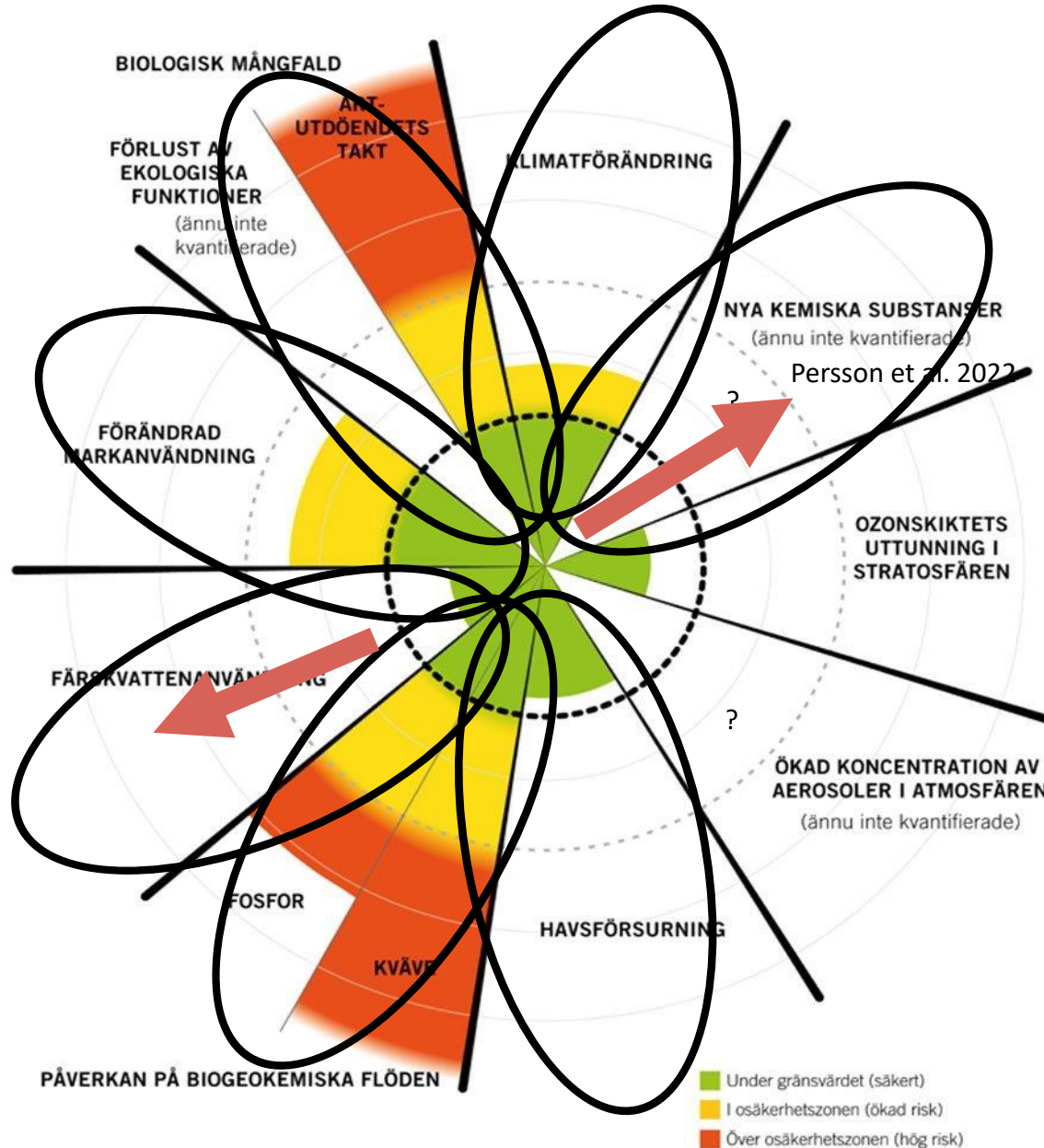
Socio-economic trends

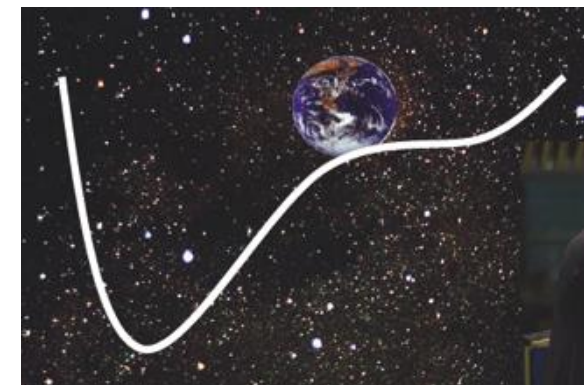
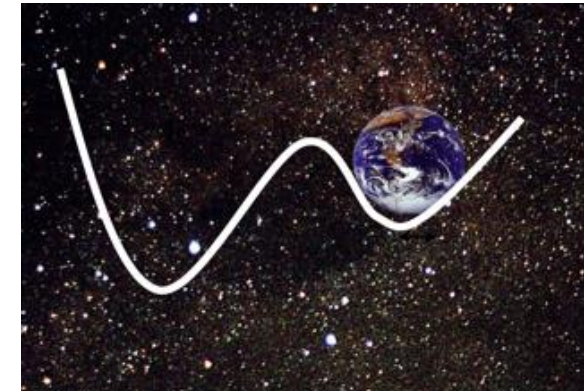
Earth system trends

Vi håller på att överskrida planetens ekologiska gränser

Försvagad resiliens – planeten vid en tippingpoint?

Steffen et al. 2015

Rockström, 2009

**Ökande olje-
priser**

**Ökande priser
på handelsgödsel**

**Ökande
matpriser**

- **Öka resiliensen**
- **Öka självförsörjningen – idag 50 - 70 %**
- **Energiomställning**
- **Minska beroendet av insatsmedel (fosfor)**
- **Sluta kretslopp**
- **Mat till fler**

Klimatförändringarna kommer att rita om kartan för världens matproduktion

- **Torka**
- **Översvämningar**
- **Havsvattenhöjning**
- **Värme**
- **Skadegörare**

I Sverige:

- Tar vi i anspråk 4000 m² odlingsbar mark per person
- Rättvis fördelning: 2000 m² per person
- 10 miljoner
- 13,5 miljoner behöver Sverige försörja idag om vi ska dela åkermarken rättvist
- Befolkningsökning och klimatförändringar...

Sverige – bevara jordbruksmark

Fantastiska jordar, vatten och bra klimat!!!

- Unga och näringsrika – istid och sjöbottnar
- Tillräckligt med vatten, inte för varmt
- Gynnsammare vid måttliga klimatförändringar

- **FN:s klimatpanels senaste rapport (AR6 WGII 2022):**
- Biologisk mångfald och livskraftiga ekosystem är avgörande för att vi ska klara att anpassa oss till de klimatförändringar vi inte kan undvika

**Livets väv
på jorden
blir tunnare**

...

IPBES (2019): Mänskliga aktiviteter hotar fler arter nu än någonsin tidigare

69 % minskning av ryggradsdjur sedan 1970 (WWF, 2022)

Inte längre möjligt!

För en hållbar livsmedelsförsörjning – mat och biologisk mångfald lika viktigt!

Medströms förlag

Medströms förlag

**I vår del av världen
kanske till och med biologisk mångfald är viktigare....**

Jordbruksmark från CO₂ källa till CO₂ sänka

- **Hög produktion**
- **Artrika marker**
- **Plöjningsfritt**
- **Ekologisk produktion**
- **Biokol**
- **Fyra promille initiativet**
(<https://4p1000.org/?lang=en>)

Mat en fråga om vatten

Vi dricker 2- 4 l/dag med det krävs c:a 3000 l för att producera den mat vi äter varje dag

Vattenfotavtryck

800 l/kg

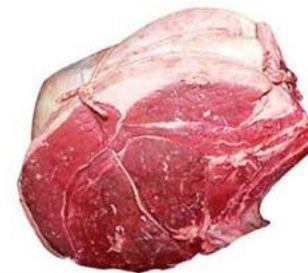
200 l/kg

17 200l/kg

2 500 l/250 g

15 500 l/kg

3 200l/kg

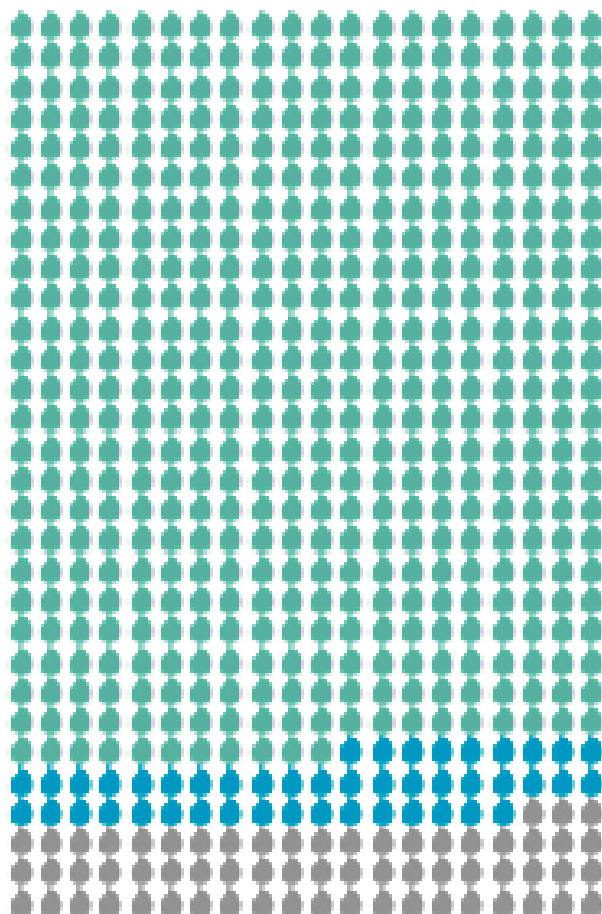
1 300 l/kg

Global average water footprint

5988 litre/kg

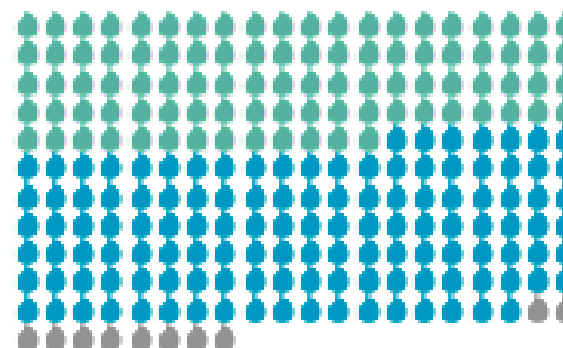
82% green, 8% blue, 10% grey

Global average water footprint

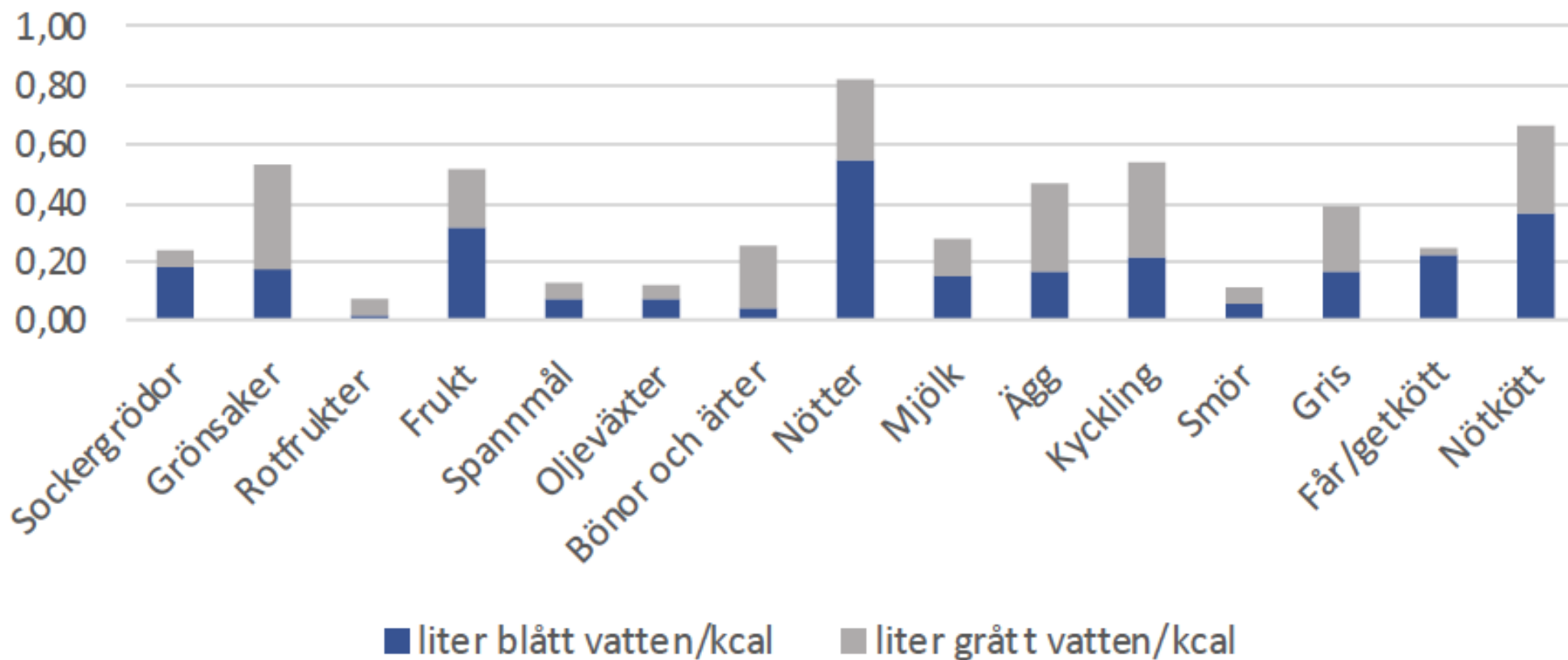
2277 litre/kg

41% green, 55% blue, 4% grey

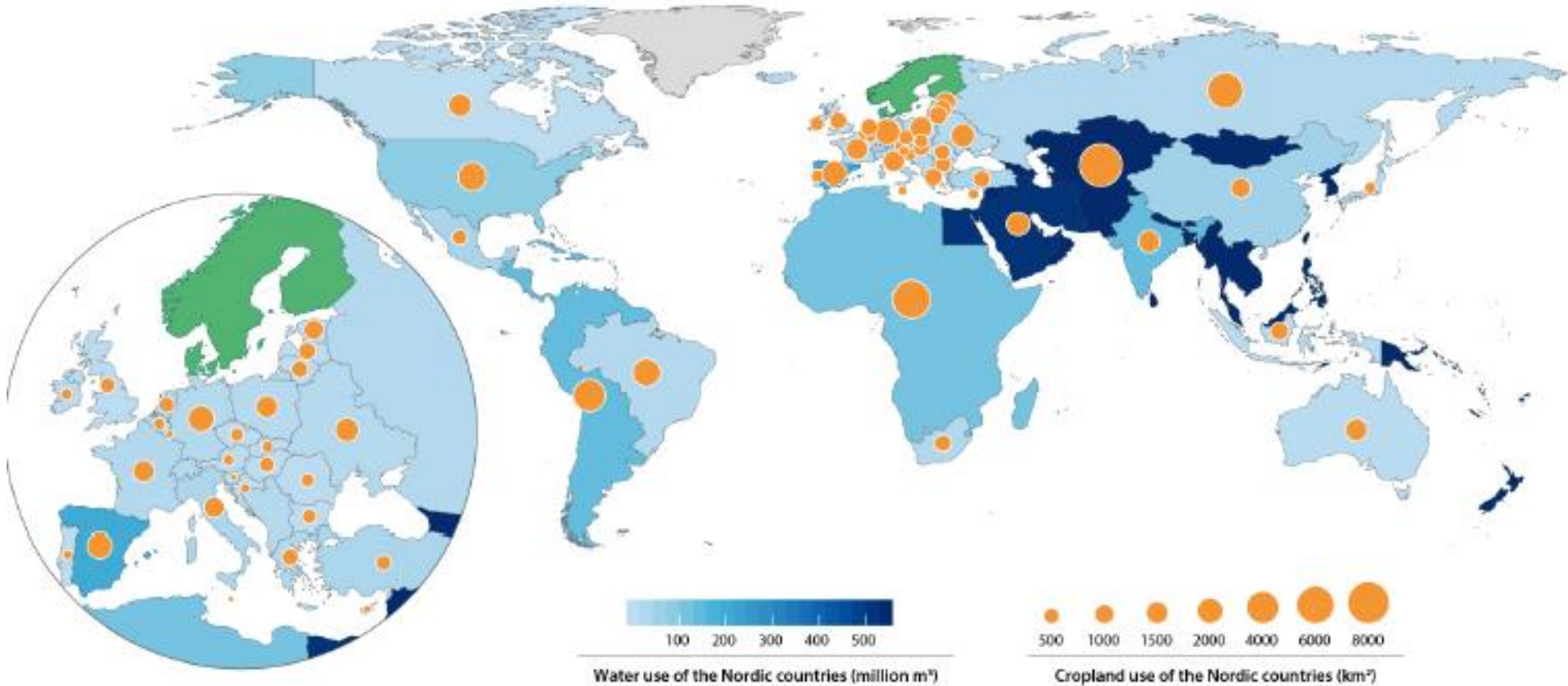

Liter blått och grått vatten per kcal

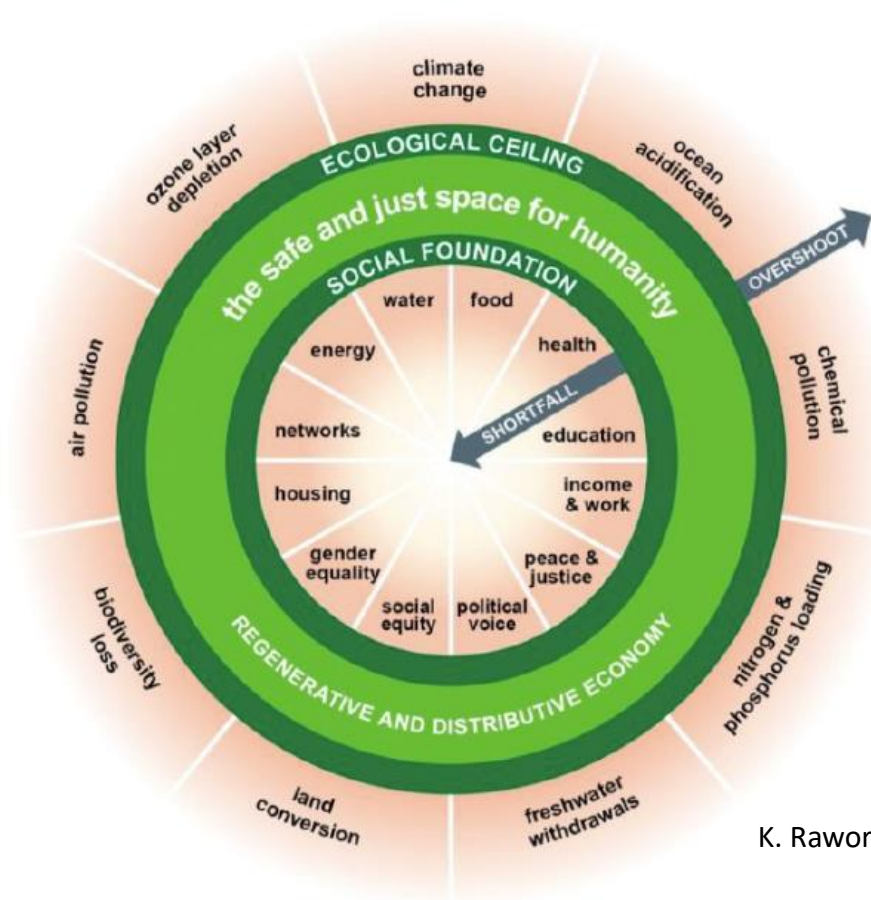
data från Mekonnen & Hoekstra, 2012

Åkermark och vatten för bevattning för matproduktion konsumerad i Norden, 2015

Trender och visioner

K. Raworth

Transformation av livsmedelssystemet

- Energiomställning
- Ekologiska hotspots
- Markbördighet & kolbindning
- Vattenhushållande
- Lokala kretslopp
- Mat till fler

Land sparing – hög och insatseffektiv produktion på liten yta + yta för biologisk mångfald, kolbindning, biobränsle...

- Precision
- Digitalisering
- Gårdsproducerad energi
- Plöjningsfritt
- Perenna spannmål
- GMO

Land sharing – produktion med ekosystemtjänster och biologisk mångfald

- Ekologisk intensifiering
- Agroekologi
- Regenerativt jordbruk
- Ekologiskt 2.0
- Perenn samodling – agrofore
- Permakultur
- Lokala sorter

Mat utan jordbruksmark?

- **Urban odling**
- **Odling inomhus**
- **Kött från stamceller**
- **3D-printad mat**
- **Larver**
- **Vild mat**
- **Sjömat**

Mindre mängd kött och valt med omsorg

Mindre matsvinn

Nya proteinkällor

Hållbara
trender
nu

Närodlat

Variation- äta för
mångfald

Vilt & perent

Ekologiskt
producerat

Fisk som inte hotas av överfiske

A bright sun in a clear blue sky above a field of yellow flowers.

PAUS
11.00 - 11.15

COMPANION
KOOPERATIV UTVECKLING

Frågan!

Svaret!

STADSBRUK ROSLAGEN

I SAMARBETE MED:

NORRTÄLJE
KOMMUN

Roslagens Sparbank

Blomster
Landet

Roslagsbostäder

Naturvård i Roslagen

MAJALA
SUP

NORRKÖP

...Rätt kurs för goda inköp ICA

Ljungeheds
Formverk

Kröns
Trädgård

miljöpartiet de gröna

Veteran TraktorKlubben
NORRTÄLJE

Fiskarhedenvillan

JULA

LM Lättviksmotor

ICA Flygfyren
Kvantum
För ett levande Roslagen

Region Stockholm

JEHANDER
HEIDELBERGCEMENT GROUP

ÅHMAN MÄKLARI

Sidoeffekter

- Grön mötesplats
- Integration
- Grön besöksplats
- Inspiration & kunskapsspridning
- Bättre hälsa
- Gemenskap
- Krisberedskap

NORRTÄLJE
KOMMUN

Region
Stockholm

FÖLJ OSS!

STADSBRUK ROSLAGEN

Norrtälje kommuns arbete med lokal upphandling

Anna Pedersen, Kostekonom

”Vår vision är att erbjuda goda, näringsriktiga och lustfyllda måltider som lagas nära gästen och bidrar till hållbar utveckling.”

I Norrtälje lagas dagligen ca 9000 offentliga måltider, varav ca **7500** ingår i Barn och Utbildningskontorets Måltidsverksamhet. Maten lagas till stor del på plats i närmare 30 tillagningskök.

Norrtälje kommun har en kostpolicy som syftar till att ge ett ökat fokus på måltidens inverkan gällande matvanor, konsumtionsmönster, hälsa, hållbarhet och trygghet.

Upphandla mer lokalt!

Politiskt mål sedan länge

Mängden närproducerade och närodlade råvaror ska öka

Hur har vi upphandlat historiskt?

Hur kan vi förändra vår livsmedelsupphandling

Identifierade svårigheter för små producenter

För stora
volymmer

Kan inte
binda upp
sig

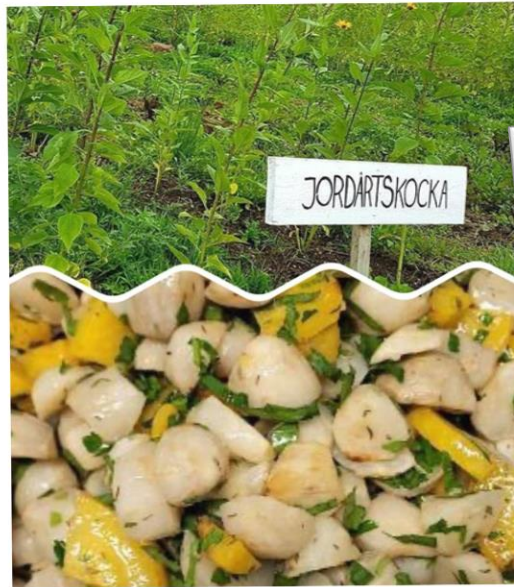
Krångligt

- Öka mängden lokalt
- Minska matsvinnet
- Öppna upp för små producenter/leverantörer
- Säkrare livsmedelsförsörjning vid kris

Producent

Kök

Vi reflekterar
och samtalar
tillsammans i grupper
om cirka tre.
Svara individuellt
Menti.com
kod 8274 8257

Lunchpaus
12.15 - 13.00

REGIONAL HÅLLBARHETSKONFERENS FÖR STOCKHOLMSREGIONENS LANDSBYGDER 2022.

Gustav Hemming,
Tillväxt, samhällsplanerings- och
skärgårdsregionråd i Region Stockholm

TAREQ TAYLOR
**Krögare, kock, kokboksförfattare och
folkkär TV-profil**

Kärleken till maten

A bright sun in a clear blue sky above a field of yellow flowers.

PAUS MED FIKA
14.00 - 14.20

A wide-angle photograph of a rural landscape. In the foreground, a dirt road with visible tire tracks curves from the bottom left towards the center. To the right of the road is a large, flat green field, possibly a crop field, with some rows of plants visible. In the background, there are several houses, some with red roofs, and a line of trees with autumn-colored foliage. The sky is a clear, pale blue with a few wispy clouds. The overall scene is bright and open.

Lars-Åke Landström

Räddningstjänsten och ICA i Kall

SOT-punkten i Kallbygden

A wide-angle photograph of a rural landscape. In the foreground, a light-colored dirt road curves from the bottom left towards the center. To the right of the road is a large, flat green field, possibly a crop field, with some rows visible. The background features a line of trees with autumn-colored foliage (yellows and oranges) and a few buildings, including a red-roofed house on the left. The sky is a clear, pale blue with some light, wispy clouds.

Lars-Åke Landström
Räddningstjänsten och ICA i Kall

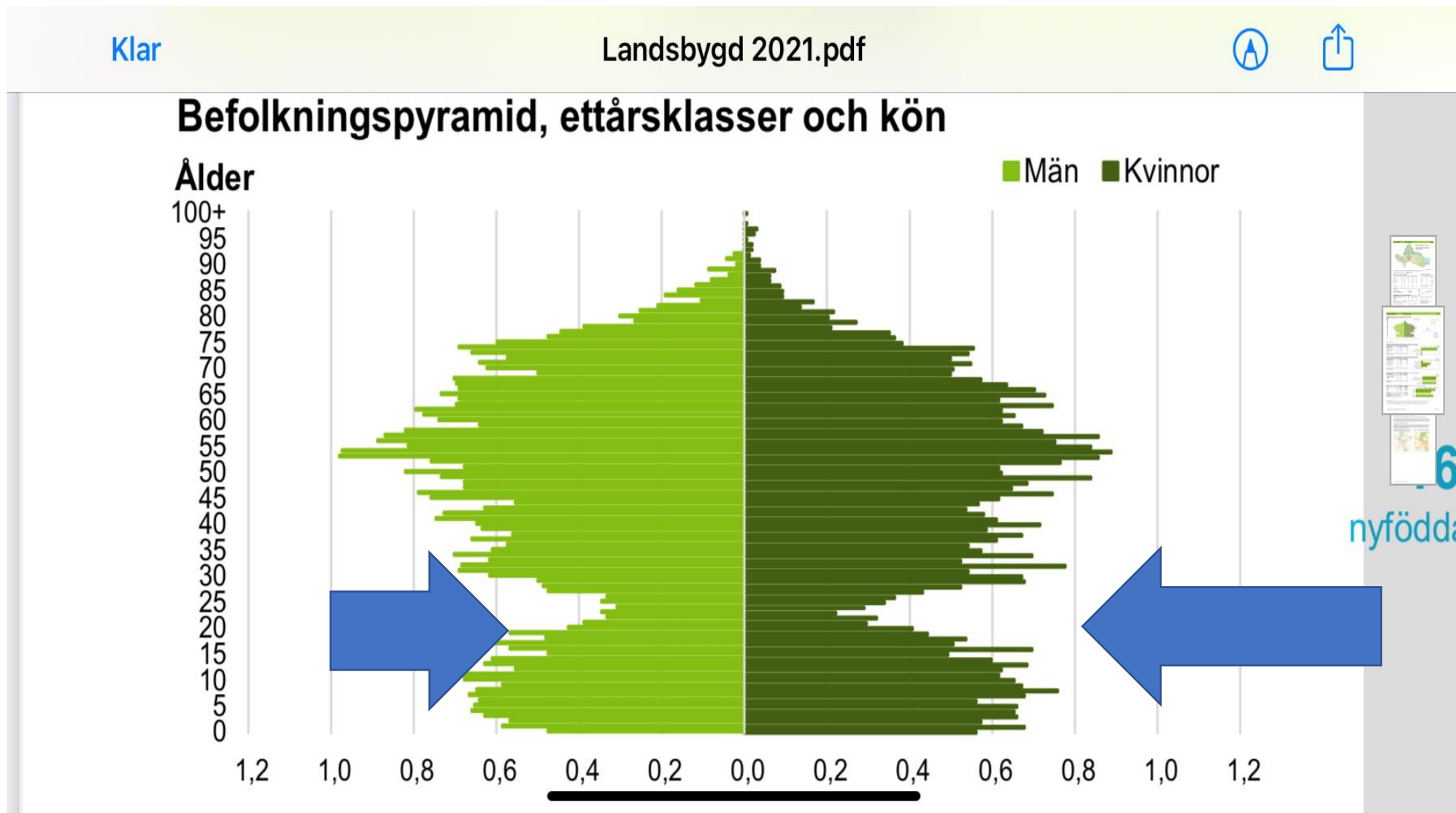
SOT-punkten i Kallbygden

Bygga hyreslägenheter på landsbygden

Gunnar Casserstedt

Länsstyrelsens
Landsbygdskonferens
Norrtälje 2022 -10-19

Hållbart samhälle?

Landsbygden
i Norrköpings
kommun.
Östergötland

En infrastruktur i obalans

... en brist på... minst 750 000 bostäder.

Men 250 000* villor på den svenska landsbygden...

...som många äldre vill lämna för ett enklare boende.

Men är drabbade av en inlåsningsseffekt.

* Källa: Mäklarsamfundet

Den enda lösningen idag är den positiva flyttkedjan – kostnadseffektiv och snabb

Verktygen har vi själva – vi som bor där

De "mjuka" verktygen

- Lokal drivkraft / åldersrika människor
- Lokala stödpersoner
- Stödorganisationer

De "hårda" verktygen

- Byggemenskap
- Lokalt utvecklingsbolag (svb)

En byggemenskap är en enkel och bra startplatta*

- Ekonomisk förening
- Minst sex (6) medlemmar
- Satsa 10 000 kronor per hushåll
- Disponerar mark som får bebyggas (kommunen konfirmerar)
- 400 000 kronor kontant att arbeta med för projektering
- Inget krav på återbetalning
- **MEN MED DETTA BYGGER MAN INGA HUS!!!!**

* Boverkets regler

Ett lokalt utvecklingsbolag har en garantistämpel*

- Egen juridisk person; lyder under ABL.
- Minimal ("ingen") aktieutdelning; ingen kan privat berika sig
- Begränsad rösträtt vid bolagsstämma; max 10%
- Hembuds-/förköps/ skyldighet
- Auktoriserad revisor
- Vid likvidation – Allmänna arvsfonden
- **BRED LOKAL FÖRANKRING**

* (svb) = särskild
vinstutdelningsbegränsning

*ABL kap 32 §5 - sedan 1 januari 2006

Exempel: Vad har Utvecklingsbolaget betytt?

- Bred lokal förankring:
- Enda av 12 landsbygdsorter som växer
- Kapitalvärdesökning (Kiladalens Utveckling AB (svb))
- Signifikant värdestegring på bostäder i samhället

Det offentliga kan vara möjliggörare - EXEMPEL

Kommuns politiska ledning (KS och KF) (Nyköping)

- Kommunal borgen

Kommunens samhällsbyggnadskontor (Norrköping)

- **Exploateringsenheten kan ibland byta mark – tomträtt**
- Medge undantag utanför detaljplanerat område
- Bygglovsenheten kan guida processen
- Tänk i termer av byggherredriven detaljplaneringsprocess

Länsstyrelsens bostadsenhet (Nyköping)

- Guida de som är otränade att söka och hur man ansöker

*Etapp 2 med 12
marklägenheter
-- september
2022.*

*Gårdstun för att
stimulera ett
socialt nätverk*

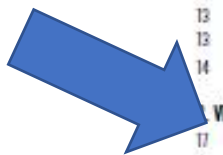
*Våra erfarenheter är
dokumenterade*

*- så att andra kan göra
sina*

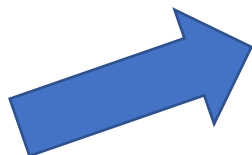

Boken ska stimulera och fungera som en vägledning för människor och grupper i lokalsamhället som själva vill ta ansvaret --- det går!

Vem tar ansvar?

Att bygga

BYGG SMART PÅ LANDSBYGDEN

- 7 Förord
9 Vad den här boken handlar om
- ### 1. LÅT OSS BÖRJA FRÅN BÖRJAN
- 12 Ett beståndstättigt land
12 Att bygga på landsbygden
13 Återbruk av beståder
13 Varför tänka på de äldre?
14 En sammanfattning av rapporten

- ### 2. VEM TAR ANSVAR?
- 17 Vem tar ansvar?
17 Bakgrunden till projektet Stavsjö
19 Tidigare utredningar och förstudier
19 Intresseundersökning som beslutsunderlag
21 Val av arbetsform – vårt verktyg
24 Finansgruppen – den dolda resursen

- ### 3. ATT BYGGA HYRESLÄGENHETER PÅ LANDSBYGDEN
- 27 Byggbarmark
27 Markförvärvet
30 Detaljplanen – det nya planförslaget
31 Bolagets affärsidé styr valet av lägenheter
33 Förberedande arbete – många faktorer hänger ihop
33 Den första kalkylen
34 Hantering av vakans
35 Boendekonceptet
38 Projektet i stegen
38 Nybyggnadskartan
38 Markprojektering
40 Sammanfattning

4. FINANSIERING

- 42 Finansiering av projektet
42 Medtagna kostnader
42 Vem ska bygga? – Andelen
45 Finansieringen gäller två separata steg – anskaffning och senare själva bygget
46 Värdering av investeringen
48 Kommunal borgen kan vara löstlöst
48 Riktlinjer för kommunalt borgensåtagande
52 Inför besöksprocessen – kompletterande underlag
52 Kommunalt borgensåtagande föremål för diskussion
53 Statlig kreditgaranti
54 Kombinera kommunal borgen med statlig kreditgaranti
54 Finansiering av beställarna
55 Finansiell riskminimering för bolaget
55 Vad finansieringsinstansen kräver för att ge en offert
56 Alternativen till en ordinär bank
56 Kostnader för pengar
57 Kalkylerade byggkostnader
60 Den slutliga kalkylen
60 Beräknade driftkostnader
61 Kassaflödesanalys
61 Projektets risker
68 Investeringstid för hyreslägenheter och studentbostäder

5. VEM SKA FÅ BO?

- 71 Prioritering av hyresgäster
73 Hyressättning
73 Om Kiladalens Utveckling
74 Rapporten Ett levande område
75 KOSSES – Kvalitetsindex Samhället 2020
75 Projektbakgrund
75 Framtida bostadsbehov i Kvalitetsindex
76 Erfarenheter från en ort i Kvalitetsindex

Finansiering

Räkne-snurra

Vem ska få bo?

Till sist –

gör verkstad av de goda idéerna

Vi reflekterar
och samtalar
tillsammans i grupper
om cirka tre.
Svara individuellt
Menti.com
kod 8274 8257

TACK FÖR IDAG!

